

Najczęściej występujące wady wymowy u dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym

Dzisiaj pragnę przedstawić Państwo artykuł pani Marty Lalka- neurologopedy, która w jasny sposób przekazuje wiadomości na temat podstawowych wad wymowy. Zachęcam do lektury. Artykuł pochodzi ze strony: <https://poradniasos.pl/2015/10/29/wady-wymowy/>

Wady wymowy kojarzą nam się najczęściej z tym, że dziecko nie potrafi wymawiać określonych głosek, przez co mowa staje się zniekształcona, czasem niezrozumiała. Wady wymowy, mogą wynikać również z nieprawidłowego ułożenia warg i języka podczas artykulacji.

Nauka prawidłowej wymowy jednym dzieciom przychodzi z łatwością, inne mają z tym duże problemy. Profilaktyka wad wymowy jest ściśle związana z umiejętnością prawidłowego ssania, odgryzania, żucia i przełykania. Wiąże się również z możliwościami poznawczymi dziecka. Dziecko w dużej mierze uczy się poprzez naśladowanie i poprzez pozytywne doświadczenia, bo skąd maluszek wie, że „ma – ma” to mama? Dlatego, że mama, po usłyszeniu z ust dziecka połączenia tych dwóch prostych sylab, okazuje dziecku swoje szczęście bijąc brawo, przytulając je, całując i okazując swój entuzjazm. Amerykańscy naukowcy zbadali, że roczne dziecko 26 razy musi doświadczyć takiego pozytywnego wzmocnienia, zanim zrozumie, że warto powtarzać „ma-ma” i co to oznacza.

Dziecko musi poczuć, że mówienie jest opłacalne, że przynosi mu wymierne korzyści. Kolejne sylaby, dźwięki, pierwsze słowa wypowiedane przez dziecko są przez nas nagradzane i tak mowa nabiera znaczenia komunikacyjnego.

Jeśli dziecko nie zaczyna mówić lub jego mowa jest niezrozumiała (dziecko mówi po swojemu – swoim językiem) budzi to nasz niepokój. Należy jednak pamiętać o tym, że głoski, tak jak inne umiejętności motoryczne, pojawiają się etapami, w określonej kolejności.

Kolejność pojawiania się głosek:

do końca 1 roku – /p, b, m, pi, bi, mi/

ok. 1 – 2 – /ś, ź, ć, dź oraz ń, j/

ok. 1,5 – 2,5 – /k, g, ch, ki, gi, chi/

ok. 2 – 2,5 – /f, w, fi, wi/

ok. 2,5 – 3,5 – /l/

ok. 3 – 4,5 -/s, z, c,dz/

ok. 4,5 – 6 – /r/

ok. 5 – 6(7) – /sz, ż, cz, dź/

Oczywiście są to ramy ogólne i odstępstwa od tej kolejności zdarzają się dość często, ale dzięki takiemu usystematyzowaniu głosek, możliwa jest ocena dziecka pod względem artykulacyjnym.

Przykłady:

Jeśli dziecko 4-letnie, nie wypowiada głoski /r/, a w zamian mówi /l/, to nie jest to jeszcze wada wymowy, natomiast jeśli wymawia zamiast /r/ głoskę zniekształconą, czyli np. /r/ tylnojęzykowe, tzw. „francuskie”, to jest to już wada wymowy.

Jeśli trzylatek nie wypowiada głosek /sz,ż,cz,dź/ i zastępuje je głoskami /s,z,c,dz/ (mówi safa, zaba, scotka), to nie jest to wada wymowy, jeśli zaś wypowiada głoski /s,z,c,dz/ wpychając język między zęby, to jest to wada wymowy.

Najczęstsze wady wymowy:

SEPLENIENIE – nieprawidłowa artykulacja głosek /s,z,c,dz/, /ś,ź,ć,dź/, /sz,ż,cz,dź/, najczęstszym zaburzeniem w obrębie tych głosek jest seplenie międzyzębowe, polegające na artykulacji głosek z wsuniętym między zęby językiem, może to dotyczyć również głosek /t,d,n/.

ROTACYZM – nieprawidłowa artykulacja głoski /r/, zamienianie jej na głoskę /l/ lub /j/, lub pomijanie głoski /r/ w wymowie. Najczęstszym zaburzeniem w realizacji głoski /r/ jest wymawianie tylnojęzykowe, tzw. „francuskie r” oraz jednoderzeniowe – bez wibracji języka.

KAPPACYZM I GAMMACYZM – nieprawidłowa realizacja głosek /k,g/, zamienianych najczęściej na /t,d/.

LAMBACYZM – nieprawidłowa artykulacja głoski /l/, najczęściej zamieniana na /j/, lub pomijana w wymowie;

DYSLALIA WIELORAKA – zaburzenie polegające na występowaniu jednocześnie kilku wad wymowy. W takiej sytuacji mowa dziecka jest bełkotliwa, niezrozumiała dla otoczenia, gdyż ilość zaburzanych głosek jest tak duża, że wyrazy nie przypominają swojego prawidłowego brzmienia.

JĄKANIE – jest to niepłynność mowy, która pojawia się wraz z rozwojem mowy dziecka (dziecko jąka się odkąd zaczęło mówić), albo w trakcie rozwoju mowy(mówiło prawidłowo i zaczęło się jąkać). Zdarza się, że dziecko w wieku przedszkolnym zaczyna się zacinać, jąkać i nagle to zaburzenie mija samoistnie bez żadnej interwencji. W takim przypadku mówimy o

„rozwojowej nie płynności mówienia” lub o „jąkaniu fizjologicznym”. Wynika ono z tego, że dochodzi do nagłego skoku w tempie rozwoju mowy, dziecko chce dużo powiedzieć, a możliwości poznawcze i artykulacyjne mu na to nie pozwalają. Najczęściej takie zaburzenie mija po ok. pół roku. Jeśli proces ten przedłuża się i dziecko ma coraz większe trudności z płynnym mówieniem, mówimy wówczas o jąkaniu wczesnodziecięcym, które wymaga terapii.

RYNOLALIA – inaczej nosowanie, polega na tym, że wymowa ma pogłos nosowy. Dziecko wymawia głoski prawidłowo, a mimo to mowa nie jest w pełni zrozumiała, gdyż mowa nie jest kierowana z ust, tylko przez nos. Najczęstsze przyczyny rynolalii to: przerośnięty trzeci migdał, polipy w nosie, rozszczep podniebienia w tym również rozszczep podśluzówkowy, krzywa przegroda nosowa, częste, nawracające infekcje górnych dróg oddechowych.

Często spotykamy się z pytaniem, kiedy należy zgłosić się z dzieckiem do logopedy. Otóż należy zgłosić się zawsze, gdy mamy wątpliwości dotyczące artykulacji dziecka. Logopeda dokona diagnozy i wyjaśni mechanizmy wpływające na zaburzenia w rozwoju prawidłowej artykulacji, oceni etap rozwoju mowy, określi rodzaj wady wymowy i da wskazania do terapii, lub też rozwieje nasze wątpliwości.